

Informatierecht

Prins, J.E.J.

Published in:
Ars Aequi

Publication date:
2001

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Prins, J. E. J. (2001). Informatierecht. *Ars Aequi*, 50(9), 4232-4234.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Informaticarecht

Mw. prof. mr. J.E.J. Prins

Wetgeving

Met de implementatie van Europese regelgeving loopt de Nederlandse wetgever, zoals bekend, zeker niet voorop ten opzichte van diverse andere Europese Lid-Staten. Veel te laat wordt in ieder geval de Europese privacyrichtlijn in Nederlands recht omgezet. Het staat namelijk definitief vast dat de nieuwe privacywet — de Wet bescherming persoonsgegevens — op 1 september 2001 in werking treedt. Inmiddels is het Vrijstellingenbesluit gepubliceerd,¹ waarmee duidelijk is geworden welke verwerkingen vrijgesteld zijn van aanmelding bij de Registratiekamer (met de inwerkingtreding te noemen 'College Bescherming Persoonsgegevens') dan wel de toezichthouder op organisatieniveau (de met de wet nieuw geïntroduceerde 'privacyfunctionaris'). Bepaalde verwerkingen worden vrijgesteld van aanmelding omdat het zeer veel voorkomende verwerkingen zijn. Dat deze verwerkingen van aanmelding zijn vrijgesteld, betekent overigens niet dat de wettelijke bepalingen niet van toepassing zijn. De betreffende verwerker dient gewoon conform de diverse bepalingen van de wet te handelen.

Te laat ook zal naar verwachting de Europese Richtlijn elektronische handtekeningen worden geïmplementeerd. Het wetsvoorstel is pas afgelopen 17 mei 2001 naar de Tweede Kamer gezonden² en het ziet er niet naar uit dat de beoogde wijzigingen van het Burgerlijk Wetboek, de Telecommunicatiewet en de Wet op de Economische Delicten voor het einde van het jaar worden vastgesteld. Inmiddels heeft de Ministerraad op 6 juli 2001 het wetsontwerp ter implementatie van de Europese Richtlijn elektronische handel goedgekeurd en naar de Raad van State doorgestuurd,³ maar ook hier ziet het er niet naar uit dat de Europese termijn (17 januari 2002) zal worden gehaald.

Een ander voorontwerp dat sedert 18 april 2001 voor discussie beschikbaar is, betreft de voorge-

stelde wijziging van de Algemene wet bestuursrecht waarmee het mogelijk gemaakt moet worden dat overheidsbesluiten ook elektronisch worden afgegeven.⁴ Overigens zullen overheidsinstellingen conform het voorstel niet worden verplicht om de procedure rondom en het afgeven van een besluit elektronisch af te handelen: wanneer een burger verzoekt om een elektronische afhandeling kan het overheidsorgaan aangeven gewoon de papieren weg te willen blijven bewandelen. Overigens zal ook de burger niet verplicht kunnen worden om uitsluitend op elektronische wijze met de overheid over de afhandeling van een besluit te communiceren. Zoals nu beoogd zal de wetswijziging tevens nadere regels stellen omtrent het moment dat een elektronisch besluit geacht wordt te zijn verzonden en ontvangen.

Een onderwerp dat de eerste helft van 2001 nadrukkelijk op de agenda van diverse gremia stond betreft de (elektronische) toegang tot overheidsinformatie. Zoals bekend kwam in mei 2000 de Commissie Grondrechten in het digitale tijdperk met het voorstel de Grondwet uit te breiden met een recht tot de toegang tot en de toegankelijkheid van bij de overheid berustende informatie. Het kabinet nam het voorstel vervolgens over en inmiddels is voorjaar 2001 een indrukwekkende hoeveelheid kamervragen gesteld over dit voorstel en de andere voorstellen om de Grondwet aan te passen.⁵ Ook Van Boxtel presenteerde vorig jaar enkele beleidsdocumenten over het onderwerp openbaarheid van overheidsinformatie (zie *Katern* 76).

Behalve dat op Europees niveau de Commissie vrijheden en rechten van de burger, justitie en binnenlandse zaken van het Europees Parlement de ontwerpregeling voor een nieuwe Eurowob (regeling inzake de toegang tot documenten van de Europese Unie) goedkeurde, kwam voorjaar 2001 het Rathenau Instituut met een reactie op de diverse plannen middels het rapport *Met elektronische overheidsinformatie het nieuwe millennium in* (zie *Katern* 79). Op 7 juni 2001 maakte de Raad voor Cultuur het voor staatssecretaris Van der Ploeg opgestelde advies *Cyber-polis: de elektronische toegang tot overheidsinformatie* openbaar. De

1 *Stb.* 2001, 250. De tekst van de Wbp was reeds in 2000 in het Staatsblad gepubliceerd: *Stb.* 2000, 302.

2 *TK* 2000-2001, 27743, nrs. 1-2.

3 Zie: <http://www.minjust.nl/c_actual/persber/pb0791.htm>.

4 Zie: <http://www.minjus.nl/a_beleid/thema/digiwet/introwet.htm>.

5 *TK* 2000-2001, 27460, nr. 2.

Raad pleit voor een meer vraaggerichte benadering bij de toegang van de burger tot (elektronische) overheidsinformatie en heeft vanuit dat standpunt duidelijke kritiek op de site 'overheid.nl': 'het vormt een weinig overzichtelijke vergaarbak van sites en ongesorteerde informatie van rijksoverheid met onduidelijke zoekwegen en doublures', aldus de Raad. De Raad pleit voor een nieuw virtueel toegangspunt — *Cyber-polis* — naar het model van de Amerikaanse 'electronic library' of 'reading room' waar iedere burger de informatie kan vinden die hij nodig heeft.

Tenslotte moet voor wat betreft de nationale ontwikkelingen binnen het domein van deze rubriek nog op het strafrecht worden gewezen. Minister Korthals heeft een voorstel ingediend tot het strafbaar stellen van virtuele kinderporno via een aanpassing van de zedelijkheidswetgeving. Beoogd wordt een strafbaarstelling te introduceren voor kinderpornografie waarvoor kinderen niet daadwerkelijk fysiek zijn misbruikt, maar waarbij (digitale) afbeeldingen zodanig worden gemanipuleerd dat sprake is van kinderporno.⁶

Vermeld moet hier ook worden dat de Commissie Strafvorderlijke gegevensvergaring in de Informatiemaatschappij (Commissie-Mevis) op 14 mei 2001 haar rapport heeft gepresenteerd.⁷ Een belangrijk voorstel van de Commissie is die tot aanpassing van het huidige artikel 125i Sv, zodat het voor politie en justitie veel eenvoudiger wordt om bepaalde elektronische gegevens bij bedrijven te vorderen. De Commissie merkt daarbij op dat de wet in dit opzicht een sterker verplichtend karakter tot afgifte van gegevens moet hebben dan nu het geval is. Niet verrassend heeft de Registratiekamer zich inmiddels kritisch uitgelaten over diverse van de voorstellen van de Commissie.⁸

Wat betreft de internationale ontwikkelingen moet allereerst worden gewezen op de beschikking van de Europese Commissie betreffende modelcontractbepalingen voor de doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen. Deze beschikking vindt een grondslag in de uit 1995 daterende privacyrichtlijn (95/46/EG). Een inmid-

dels niet onopvallend gebleven bepaling uit deze richtlijn vereist een adequaat niveau van privacybescherming in landen buiten de Europese Unie indien daar persoonsgegevens naar worden geëxporteerd. Een mogelijkheid om onder deze voorwaarde uit te komen is om met de betreffende verwerker in dat derde land een contract af te sluiten waarin de bescherming nader wordt geregeld. De Commissie heeft voor dit contract nu een model opgesteld. De bepalingen worden geacht voldoende waarborgen te bieden ten aanzien van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de fundamentele rechten en vrijheden van personen, alsmede ten aanzien van de uitoefening van de daaraan verbonden rechten in de zin van artikel 26 lid 2 van de privacyrichtlijn.⁹

Ook de Raad van Europa heeft zich weer actief betoond op het terrein van de privacybescherming. Het stelde een additioneel protocol op betreffende persoonsgegevens, met als doel de bescherming van persoonsgegevens en privacy te verbeteren in onder meer de grensoverschrijdende context. Zo stelt in navolging van de Europese wetgever nu ook de Raad van Europa dat grensoverschrijdend gegevensverkeer naar landen buiten de Raad van Europa alleen mag indien de ontvangende staat of internationale organisatie in staat is om een adequaat niveau van bescherming te bieden.¹⁰

De Raad van Europa kwam de laatste maanden ook in het nieuws omdat het Committee on Crime Problems eind mei de definitieve tekst van het cybercrimeverdrag heeft vastgesteld. De tekst zal nu ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Comité van Ministers.¹¹ Het verdrag is inmiddels sterk bekritiseerd door privacyorganisaties en burgerrechtenbewegingen omdat het politie en justitie vergaande — grensoverschrijdende — opsporingsbevoegdheden toekent.

Helemaal definitief is inmiddels de nieuwe Europese auteursrechtrichtlijn. Op 22 mei 2001 werd de zogenaamde richtlijn 2001/29/EC van het Europees Parlement en de Raad betreffende harmonisatie van bepaalde aspecten van het au-

6 TK 2000-2001, 27745, nrs. 1-2 (18 mei 2001).

7 Zie: <http://www.minjus.nl/e_actual/rapport/gegevens.pdf>.

8 Zie: <http://www.registratiekamer.nl/bis/top_1_3_27.html>.

9 De tekst is te vinden op: <http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/dataprot/news/1539nl.pdf>.

10 Zie voor de tekst van het protocol: <<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/179.htm>>.

11 Zie: <<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/projets/FinalCybercrime.htm>>.

teursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij vastgesteld.¹² Ook met deze richtlijn wordt veel afgeknabbeld van de rechten die burgers in de fysieke maatschappij tot hun verworvenheden mochten rekenen. Zo wordt in artikel 2 van de Richtlijn een zeer ruim reproductierecht geïntroduceerd, waarmee de auteursrechthebbende bijna alle vormen van verveelvoudiging van zijn werk (waaronder ook verveelvoudiging door derden voor persoonlijk gebruik) kan verbieden. Ook worden de Lid-Staten verplicht om passende maatregelen te implementeren tegen het omzeilen van technische middelen die zijn aangebracht om verveelvoudiging van auteursrechtelijk beschermde werken tegen te gaan.

Tenslotte wordt langzaam voortgang gemaakt met het vaststellingsproces van de diverse wetgevingsvoorstellen die op tafel liggen op het terrein van het telecommunicatie-beleid. Eind juni 2001 spraken de Europese telecom-ministers over diverse voorstellen, waarvan de belangrijkste waren de richtlijnvoorstellen die zomer 2000 door de Europese Commissie werden gepresenteerd

(op het terrein van universele diensten, het spectrumbeleid en persoonsgegevensbescherming bij elektronische communicatie), het derde generatie mobiele netwerk en het nieuwe toplevel-domein '.eu'. Duidelijk werd in ieder geval dat niet alle Lid-Staten het eens waren met het voorstel van de Commissie om voor ongevroegde e-mail (spam) het huidige opt-out systeem om te zetten in een opt-in systeem.¹³

Literatuur

Voorjaar 2001 zijn twee publicaties verschenen over de problematiek van privacybescherming bij dataming, het zogenaamde schatgraven in informatie (waaronder persoonsgegevens):

- E. Schreuders, *Dataming, de toetsing van beslisregels en privacy*. Dissertatie Katholieke Universiteit Tilburg, online beschikbaar via: <http://www.privacydossier.nl>;
- J. Holvast, *Het gebruik van persoonlijkheidsprofielen in de publieke sector*. ITeR-reeks nr. 42, Sdu, Den Haag 2001, ISBN 90-12-09260-4.

---

¹² Richtlijn 2001/29/EG, *Pb* L 167/10, 22 juni 2001.

¹³ Zie: <[http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh? p_action.gettxt=gt&doc=MEMO/01/247\[0\]RAPID&lg=EN](http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh? p_action.gettxt=gt&doc=MEMO/01/247[0]RAPID&lg=EN)>.